

Núm. 16

BUTLLETÍ INFORMATIU

PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC · CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

2100

2557
Estiu 2005

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ
PARC NATURAL DEL MUNT
I L'OBAC

Voltant pel Parc

de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Medi Natural

L'avenc

El Carboneig

Opinió

Entrevista a Joan Pont

Racones del Parc

Fauna i Flora

Camí de la Font Soleia

Fonts medicinals

La gastronomia és un referent important en la tradició, la cultura, les relacions socials, les arrels en el territori; és una referència en el temps. I voler mantenir, recuperar i refer una gastronomia del territori és un valor que s'ha d'agrair, ja que permet seguir demostrant que el Parc continua gaudint de vida pròpia i que manté les seves especificitats culturals i socials.

Fa uns dies, amb el suport i la col·laboració de diferents restauradors i del Servei de Parcs de la Diputació, es va presentar la guia El Parc a taula, on es posen en referència els seus establiments, alguns dels plats dels quals es fan amb productes del Parc. Aquest fet mostra la vitalitat i el dinamisme del sector, que afegeix a la seva professionalitat les seves arrels en el territori i el valor afegit que és disposar i gaudir d'un entorn únic com el Parc. La combinació de tots els elements és una bona referència per a aquells que encara no el coneixen i per aquells que cada vegada hi poden trobar un element nou i, per tant, hi ha la necessitat de continuar trobant i gaudint aquest valuós patrimoni natural.

És una bona iniciativa que cal consolidar i que cal continuar promovent, tenint en compte que la gastronomia en aquest país és un element important de coneixement i de relació.

Crèdits

Redacció:
Centre de Documentació i Educació Ambiental (CDEA)

Col·labora:
Diputació de Barcelona Àrea d'espais naturals

Editor:
Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa

Disseny i maquetació:
Nexe Disseny Gràfic

Fotografies:
Jordi Canyameres, arxíu CDEA

Impressió:
Impremta Dit i Fet

Han col·laborat en la redacció d'aquest número:
Ramon Arribas (regidor de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa) - Salvador Pérez (cap del CDEA) - Anna M. López (tècnica del CDEA) - Susanna Carmona (periodista) - Joan Pont (cap de Medi Natural del Servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa) - Personal del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac i Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat

Ajuntament de Terrassa

Medi Ambient i Sostenibilitat

Diputació de Barcelona
Àrea d'Espais Naturals

Impressió sobre paper reciclat

L'avenc

La muntanya de Sant Llorenç del Munt està formada principalment per una roca anomenada conglomerat, que té origen deltoide; la composició del ciment que uneix els còdols que formen aquesta roca i les múltiples fissures que la creuen han afavorit la circulació de les aigües subterrànies.

L'aigua s'introdueix per les fissures i a poc a poc les va eixamplant. Les coves es presenten com a esquerdes més o menys amples i llargues que s'endinsen horitzontalment pel rocam. Quan les coves no són gaire fondes es coneixen amb el nom de balmes. En canvi, els avencs són esquerdes verticals comparables a un pou. Al massís de Sant Llorenç del Munt i l'Obac n'hi ha més de tres-cents de descrits. Algunes coves i balmes han estat aprofitades secularment per l'home com a lloc d'habitació i refugi.

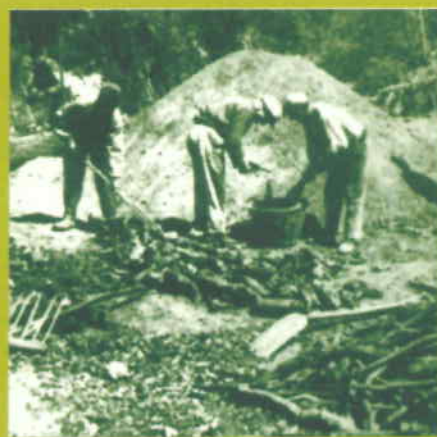
El Carboneig

El carboneig (transformació de la fusta dels arbres en carbó, el qual era emprat com a combustible) era un ofici rural d'origen remot que es va deixar de practicar a Catalunya quan es van començar a emprar l'electricitat i els combustibles fòssils derivats del petroli, i va desaparèixer del tot els anys seixanta del segle XX.

Els carboners havien de tallar els tronc dels arbres (alzines preferentment) en trossos de llenya de mida uniforme, i empilar-los a la plaça carbonera (una clariana del bosc de terreny pla), procurant deixar un espai central que faria la funció de xemeneia. Després es cobria tota la pila amb boix i bruc, i s'arrebossava amb terra fina i humida. Finalment s'hi encenia foc i començava la combustió lenta dels tronc.

El procés durava diversos dies, i era controlat per la mà experta dels carboners, per aconseguir que la llenya es transformés en carbó, amb el grau de combustió adequat.

Extret del llibre: *Passejades i excursions pel Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. A. Aragón i J. Lalueza. Pòrtic Guies.

Novetats bibliogràfiques al CDEA

Espais naturals a prop de Barcelona.

Guia que vol donar a conèixer la gran riquesa de la província de Barcelona, tant ecològica com cultural, i que està a l'abast de tothom. Fa un recorregut per espais com ara: Parc Natural del Montseny, Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, Parc del Montnegre i el Corredor, Parc del Garraf, Parc del Castell de Montesquiu, Parc d'Olièrdola, Parc del Foix, Parc de la Serralada de Marina, Parc de la Serralada litoral, Espai natural de les Guilleries-Savassona, Parc agrari del Baix Llobregat i Parc de Collserola.

Xarxa de Parcs Naturals.
Barcelona: Diputació de Barcelona; Xarxa de Parcs Naturals, 2005. 128 p.

El aprovechamiento maderero.

Manual tècnic que planteja, amb una gran quantitat d'imatges, fotografies i esquemes, una sèrie d'estudis que tracten en deteniment el conjunt de mitjans i tècniques per aconseguir un aprofitament de la fusta amb els mínims efectes desfavorables per als elements i els processos susceptibles: sòl, processos erosius, vegetació i poblacions animals.

Tolosana, E / González, V. M. / Vignote, S. - Madrid: Mundi Prens, 2005. 268 p.

Entrevista a Joan Pont

Cap de Medi Natural del servei de Medi Ambient i Sostenibilitat de l'Ajuntament de Terrassa

"Protegir la perifèria del Parc permet el foment de la biodiversitat i la connectivitat entre els diferents elements de vegetació i fauna"

Biòleg. Especialista en temes ambientals i de gestió de tot l'entorn o perifèria urbana de Terrassa des de 1991. El seu àmbit de treball es centra en la gestió dels camins, activitats extractives, abocadors, gestió forestal, permisos d'implantacions industrials a la perifèria, horts municipals i marginals o la restauració de torrents i rieres.

Quina és la funció del medi natural.

El Parc és un element singular que té una protecció especial. La resta del territori també s'ha de protegir i cal conservar el paper d'aquest territori com a àmbit de connectivitat. Quan decideixes posar-hi una activitat, ja sigui una carretera o una urbanització, t'ho has de mirar de manera que protegeixis aquesta connectivitat. Es tracta d'una visió que jo crec que en aquests moments comença, d'alguna manera, a ser acceptada per la gent que es dedica al planejament i a l'urbanisme, però fins fa quatre dies la consideració era de fer una sèrie d'illes i la resta... l'urbanitzem. Ara és al revés, és la línia contrària.

Com afecta el Quart Cinturó a la zona de la perifèria natural i a la connectivitat.

El Quart Cinturó queda situat entre la ciutat i la plana agrícola, per tant, d'alguna manera, podria ser un element més que definís el límit del Parc Natural. En aquest sentit no tindria una especial incidència, passa just per la franja nord però molt a prop de la ciutat, i el que faria seria tancar la Ciutat i impedir el seu creixement cap el nord. Això si aconseguim que faci de barrera, si salta...

Quins controls existeixen per a la protecció del medi natural.

En el cas de l'Ajuntament de Terrassa hi ha, per una banda, un grup d'inspectors i tècnics que es dediquen a voltar pel

territori, un equip de manteniment que es dedica a arranjar coses que es fan malbé, ja siguin camins, punts d'abocadors, senyalitzacions i també detecta problemes i ens els comunica. Hi ha també la policia ambiental o ecològica, que ens passa informes sobre l'estat del territori, així com els voluntaris forestals. Estem en contacte amb tots aquests agents amb presència al territori.

Què en penses de l'ampliació del Parc.

Em sembla molt interessant que l'Ajuntament proposi una ampliació del Parc. De fet no és la primera vegada que es proposa, però aquest cop s'ha concretat dins del Pla d'Ordenació Urbana Municipal (POUM) que, per exemple, preveu que la zona restaurada de Can Candi s'integri com un equipament del Parc Natural.

El POUM va limitar excessivament l'ampliació a la zona forestal i no agafava la zona de conreus de la part nord de Terrassa, que hi hauria d'estar inclosa per protecció de l'espai. És una zona molt llaminera per a la construcció. En aquest sentit, el POUM no va ser prou valent per protegir la faldilla de conreus. Ara cal veure com es formalitza aquesta ampliació del Parc. Actualment només hi ha la proposta i és l'Ajuntament que ha d'implicar la Diputació per tal que l'ampliació sigui efectiva. S'ha de negociar i no hi ha un termini clar.

Parla'ns del projecte del Camí dels Monjos

Els alcaldes de les poblacions de Terrassa, Matadepera, Sant Cugat i Sant Quirze han signat un conveni per a la promoció turística del Camí dels Monjos. De fet Terrassa ja té restaurat i senyalitzat bona part d'aquest camí i per tant es pot seguir. Hi ha alguns trams que necessiten actuacions importants que estan en marxa. A partir d'aquí estem treballant amb la gent de Turisme i dels diferents ajuntaments implicats per veure com ho coordinem.

D'altra banda el que s'ha d'acabar de desenvolupar és quines activitats vinculades amb el turisme hi ha implícites o es poden desenvolupar al Camí dels Monjos. Nosaltres col·laborem amb la iniciativa de turisme perquè, entre altres coses, nosaltres gestionem aquest camí.

Voldria incidir en el tema dels camins. Nosaltres hem arreglat una pila de camins al voltant de Terrassa, i els vàrem protegir a través d'un pla especial de protecció de camins. Hi ha una sèrie d'aquests camins que es troben al sector nord, el sector que seria ampliació del Parc i que quan vàrem començar a treballar-hi no estava previst que ho fos. Hi ha una feina feta per la qual, en el seu moment, ja vàrem tenir els nostres estirai-arroses amb la Diputació.

El Parc a taula. NOVETAT!

El passat dia 2 de juny, en el marc de la XIV Setmana del Medi Ambient de Terrassa, es va presentar la guia *El Parc a taula*, que servirà de referència per a conèixer la cuina del Parc.

És una iniciativa del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona i de diversos restauradors i productors de vins.

El Pont de Vilomara i Rocafort

Església de Santa Maria de Mataders o del Marquet: església de capçalera preromànica i de clara influència mossàrab.

Castell de Rocafort: construït durant l'alta edat mitjana damunt d'un pujol.

Església de Santa Maria de Rocafort: originària de l'alta edat mitjana i d'estil romànic.

Pont de Vilomara: pont de nou arcs d'origen gòtic (s.XIII).

Fauna. Gaig (*Garrulus Glandarius*)

El gaig és un dels ocells boscos més comuns a Sant Llorenç. És de la família dels còrvids.

Té un plomatge bru amb una taca blanca al carpó i unes característiques plomes blaves amb franges negres a les ales. Té una llargada aproximada de 34 cm.

És una espècie nidificant. Construeix els nius amb branques, recobertes de petites arrels i pèls, en arbres entre 1 i 6 metres d'alçada. Pon els ous (de 3 a 6) entre abril i juny, i els incuba la femella al voltant de 16 dies. Els polls deixen el niu després d'uns 20 dies. El gaig fa una posta anual.

Al començament de la primavera es tornen aus socials, i es reuneixen en cerimònies en les quals es persegueixen els uns als altres amb lentes batudes d'ales. En altres èpoques fora de la cria es desplacen en parelles o en petites partides.

La seva alimentació és composta bàsicament d'insectes, fruits, baies, ous i petites aus.

És un ocell vigilant que quan sent qualsevol remor d'homages o rapinyaires emet un crit per avisar la resta d'animals.

El gaig és una espècie mal vista pels pagesos perquè s'alimenta d'una gran quantitat de fruits, com ara cireres, figues etc., i malmet les collites.

Flora. Moixera (*Sorbus aria*)

Aquesta planta dels boscos caducifolis, com fagedes, rouredes, etc., sovint es troba també als clars i als marges. És indiferent al substrat. Floreix al final de la primavera, de maig a juny.

És un arbre caducifoli que arriba als 25 m, tot i que més rarament només arriba a ser un arbust. Té la capçada ampla i l'escorça grisenca i llisa. Els branquillons i les gemmes són més o menys tomentosos (coberts de pèls) i tenen abundants lenticel·les.

Les fulles, que fan de 5 a 12 cm, tenen forma d'ou o són el·líptiques, usualment més amples a la meitat inferior, i arrodonides a la base. El marge és irregularment bidentat o profundament dividit en lòbuls, amb les dents corbades cap a l'apex. El revers és densament tomentós. La nervació consta de 10-14 parells de nervis laterals.

La inflorescència és ampla, amb les ramificacions densament piloses a la floració i gairebé sense pèls a la fructificació. Les flors, que fan de 10 a 15 mm, són hermafrodites i de color blanc.

El fruit és un pom de 8 a 15 mm, quasi esfèric, lluent, farinós, carnós i usualment més llarg que ample. Primer és verd i quan madura es torna roig. Té nombroses lenticel·les petites i un gust dolç i picant.

Camí de la font Soleia A l'Antoni Garriga

Fondalades verticals.
Argamassa de grava i ciment.
Una cinta guarnida de verd solca les parets de l'abis.
Quin enorme perol serviria per mesclar els materials en els orígens?
El Constructor va deixar expressament aquesta ratlla per on la pedra falla.
Allí s'hi sostenen reís, sorgeixen oasis salvats a la pedra, es poblen d'alzines, de boixos i pins i plantes boscanes.
Gràcies a elles la terra es manté entremig de la roca.
L'home hi troba les seves tresqueres.
Quines balms de brancatge verd!
Quines balms ran del precipici de pedra vermella!
Baix relleu egipci.
I camí, camí, sempre camí...
i pedres i arbres, pedres i arbres penjats.
Inacabable camí, serpentejant, aeri...
A trossos difícil com la mateixa vida, i en altres ombriu, recòndit, juganer i platxeriós, el rossinyol hi canta.

F. Palet i Setó

Fe d'errates:

Tornem a presentar aquest poema de F. Palet i Setó, que en l'anterior número va ser reproduït de forma incorrecta, i que creiem cal presentar com correspon a la seva aportació, la qual volem agrair des d'aquesta publicació.

Sí estàs interessat en rebre aquest butlletí posa't en contacte amb el CDEA, c. Cisterna, 39 baixos 2^a · 08221 Terrassa · Tel. 93 780 89 00 · cdea@terrassa.org

Ajuntament de Terrassa

www.mediambient.terrassa.org

Fonts medicinals

A algunes fonts dels municipis del Parc Natural se'ls ha atribuït propietats medicinals, ja sigui per fer agafar gana, per curar les pedres del ronyó o pel fetge. Aquestes dues en són un exemple:

La font de l'Orpina de Vacarisses.

Està situada prop de la masia de Castellet de Baix. La gent hi anava a buscar aigua per curar les pedres del ronyó. Fins i tot gent de Sant Vicens de Castellet i del Castellbell i el Vilar hi anaven expressament a buscar-ne, i n'omplien garrafes. Alguns arribaven en tren, i baixaven a l'estació de Vacarisses, i d'altres en cotxe.

La font del Collet de Monistrol de Calders.

Es troba al costat de la riera de Moià. Segons diuen, l'aigua d'aquesta font no te gaire calç i fa un gust dolç. És bona per al fetge i per agafar gana (Eduard Comesolibes).

Extret del llibre: *Històries i llegendes de St. Llorenç del Munt i l'Obac*. J. Suades i D. Sanz · Ed. Farell.